Svagt stöd för Tidöavtalet

Så tycker lärarna om regeringens skolpolitik

Sveriges Lärare

Innehåll

Förord 3

Sammanfattning och slutsatser 4

- Undersökningens huvudresultat 4
- Förslag från Sveriges Lärare 4

Bakgrund 6

Undersökning 7

- Reformer om kunskapsresultat 7
- Reformer om trygghet och studiero 13
- Reformer om likvärdig skola med kvalitet i hela landet 15
- Reformer inom migration och integration 16

Metodbeskrivning 17

Referenser 19

Svagt stöd för Tidöavtalet — SVLU004 2023-06 — Utgiven juni 2023

Förord

Enligt Tidöavtalet ska offentligt anställda bli skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det förslaget står helt i strid med lärares – och många andra professioners – yrkesetik. Det skulle innebära att lärare, vars arbete i högsta grad bygger på tillit och förtroendefulla relationer med elever och vårdnadshavare, skulle bli skyldiga att utföra handlingar som inte är förenliga med vare sig yrkesetiska regler eller nuvarande lagstiftning. Det är därmed ett förslag som inte hör hemma i svensk demokrati! Tidöavtalet föreslår vidare att det ska tillsättas en utredning om huruvida modersmålsundervisning är negativt för elevers lärande, vilket helt går emot all forskning på området.

I denna rapport har vi frågat lärarna – de som är experter på elevers förutsättningar att klara kunskapsmålen i skolan. Många av åtgärdsförslagen har mycket lågt stöd hos lärarna. Det bekräftar bilden av hur olikvärdiga förutsättningarna är i skolan idag. En tredjedel av eleverna i svensk skola når aldrig en gymnasieexamen. Trots många statliga utredningar och beslutade reformer lyckas man inte komma åt det stora problemet i svensk skola: de som har svårast att nå målen får inte det stöd de behöver. Det som krävs är reformer som åtgärdar de sanna systemfelen. Det krävs att staten griper in och tar över skolans finansiering, förstärker resurserna och styr dem dit där de behövs som mest. Endast så kan vi utveckla den svenska skolan så att den blir mer likvärdig och kompensatorisk.

Johanna Jaara Åstrand
Förbundsordförande, Sveriges Lärare

Åsa Fahlén
Förbundsordförande, Sveriges Lärare

Sammanfattning och slutsatser

Sveriges Lärare har genomfört en underökning där närmare 1 200 lärare i grundskolan och gymnasieskolan har tyckt till om olika påståenden och förslag som är kopplade till reformer i Tidöavtalet.

Undersökningens huvudresultat

Lågt stöd bland lärarna för informationsplikten:

- Lärarna anser inte att skolorna ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten om de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd.
- Cirka 3 av 5 håller inte med om att skolan bör informera myndigheterna. Knappt 1 av 5 instämmer helt i förslaget.

Stödåtgärder för elever beror på resurser och förutsättningar:

- Över hälften av lärarna i årskurs F–6 anser att de stödbehov som identifieras vid diagnostiska test inte åtgärdas.
- Över hälften av lärare i årskurs F–6 tycker inte att lovskola bör erbjudas i lägre årskurser än vad som sker idag.
- 6 av 10 lärare i grundskolan och 7 av 10 lärare i gymnasieskolan anser att skolor ska kunna föreskriva extra studietid för elever som behöver det.

Lärarna ser behov av att kunna dela upp eleverna i olika undervisningsgrupper:

- 9 av 10 lärare i grundskolan och 8 av 10 lärare i gymnasiet instämmer i att fler elever skulle behöva undervisning i särskilda undervisningsgrupper.

Lärarna vill ha mer trygghet och studiero:

- 8 av 10 lärarna i grundskolan och 7 av 10 i gymnasieskolan vill att förväntansdokument om ordningsregler m.m. blir obligatoriska.
- 8 av 10 lärarna i grundskolan och 7 av 10 i gymnasieskolan anser att särskilt våldsamma elever ska kunna placeras på jour-/akutskolor
- 8 av 10 lärare, oavsett skolform instämmer i att brott som begås på eller i anslutning till skola ska anmälas

Lärarna tar tydligt avstånd från att modersmålsundervisningen skulle ha en negativ inverkan på elevers möjlighet att lära sig det svenska språket:

- 9 av 10 lärare i grundskolan och 8 av 10 i gymnasieskolan håller inte med om påståendet.

Förslag från Sveriges Lärare

Undersökningen visar att i vissa Tidö-förslag är lärarkåren överens med politikerna bakom avtalen, medan åsikterna går isär när det gäller andra områden. Det senare kan till viss del förklaras av att förutsättningarna är så olika i den svenska skolan. Men det visar också att flera förslag som läggs fram i Tidöavtalet har dåligt stöd av den profession som de är riktade till. Det finns särskilt tre åtgärdsförslag som Sveriges Lärare anser att lärarna är enade kring:

Förslag i Tidöavtalet: *Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd.*

Lärarnas åsikt:
Nej! – Förslaget står helt i strid med lärarnas yrkesetiska regler. Lärare förväntas ha förtroendefulla relationer med elever och vårdnadshavare, samt bemöta elever med respekt för deras person och integritet. Yrkesetiken bygger på att vara varsam med information om eleverna och inte vidarebefordra information som lärare har fått inom ramen för sin tjänst, om det inte är för elevernas bästa. Att sprida den här typen av information riskerar att allvarligt skada relationen mellan lärare och elever, vilket i sin tur försvårar undervisningen och därmed elevernas lärande. Om lagen införs måste lärare undantas från informationsplikten!

Förslag i Tidöavtalet: *Fler speciallärare och fler elever i särskilda undervisningsgrupper*

Lärarnas åsikt:
Ja! – Lärare ser att elever har stora behov att kunna delas in i särskilda undervisningsgrupper – både i grundskolan och i gymnasieskolan. Det räcker inte att ha tidiga kunskapskontroller och återkommande diagnostiska prov. De behov som i nuläget upptäcks genom den typen av insatser åtgärdas i alltför liten utsträckning, varför dessa kartläggningar inte fyller sitt syfte. Det som behövs är fler speciallärare och mer specialpedagogiskt stöd.

Förslag i Tidöavtalet: *Översyn av modersmålsundervisningen*

Lärarnas åsikt:
Nej! –Att tillsätta en utredning om modersmålsundervisningen saknar helt relevans. Lärarnas åsikter är helt i linje med aktuell forskning; modersmålsundervisning har ingen negativ inverkan på elevernas möjligheter att lära sig det svenska språket!

Bakgrund

I oktober 2022 tecknade samarbetspartierna Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna *Tidöavtalet – överenskommelse för Sverige* (Samarbetspartierna, 2022). Avtalet består av flera samarbetsprojekt som vardera har direktiv med specificerat syfte, uppdrag och innehåll. Skolan är ett av samarbetsprojekten som pågår fram till budgetpropositionen 2024.

I avtalet föreslås politiska reformer som syftar till att utveckla den svenska skolan genom att:

- Lyfta kunskapsresultaten i den svenska skolan, såväl generellt som för de elever som behöver extra stöd eller som kan gå fortare fram.
- Varaktigt stärka tryggheten och arbetsron i skolan.
- Utveckla rätten att välja skola och tillvarata mångfalden av utförare, och samtidigt kraftigt minska utrymmet för aktörer med kvalitetsbrister.
- Höja läraryrkets status och förbättra arbetsvillkoren.
- Ge skolan i hela Sverige likvärdiga förutsättningar och stärka verksamhetens kvalitet.

Sedan Tidöavtalet presenterades har åsikterna gått isär om huruvida de föreslagna reformerna kommer göra skillnad för den svenska skolan. Saco-förbunden har gemensamt reagerat starkt mot förslaget om att myndigheter och kommuner ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. (Svenska Dagbladet, 2023). Förbunden menar att professioner vars arbete bygger på tillit och förtroende kan bli skyldiga att utföra handlingar i strid med professionens yrkesetiska regler. Förbunden vädjar därför om undantag från informationsplikten för de flesta av deras professioner.

Tidöavtalet föreslår att en utredning som ska se över om undervisning i modersmål har en negativ inverkan på elevernas möjligheter att lära sig det svenska språket. Förslaget får anses vara motstridig till den forskning som finns på området. I ett statligt betänkande (SOU 2019:18) finns flertalet referenser till forskning som visar att tillgången till flerspråkig undervisning generellt är positiv för elevernas språk- och kunskapsutveckling. Dessutom finns mycket forskning som visar att den initiala läs- och skrivinlärningen underlättas när den sker på ett språk som eleven behärskar väl.

En undersökning om lovskola och extra studietid (Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet, 2022) visar att lärarna hellre ser att resurser satsas tidigt i den ordinarie undervisningen snarare än att utöka lovskolan. I samma undersökning var lärarna mer positiva till extra studietid, men att det bygger på att den extra studietiden bemannas av på ett sätt som inte ökar arbetsbelastningen för lärarna. Liksom tidigare undersökningar av fackförbunden konstaterat, finns det fortsatt ett stort antal elever som är i behov av särskilt stöd, men som i nuläget inte får det (Lärarnas Riksförbund, 2021).

I föreliggande rapport tycker lärarna till om de skolpolitiska förslagen i Tidöavtalet. Om det är några som kan göra en initierad analys av det är som påverkar elevernas förutsättningar att klara skolan och hur de föreslagna reformerna skulle inverka på deras vardag och arbetsmiljö så är det Sveriges lärare!

Undersökning

Undersökningen genomfördes under 27 mars–14 april 2023 och skickades till ett urval i Sveriges Lärares medlemspanel, omfattande 2 300 lärare i grundskolan och gymnasieskolan. Närmare 1 200 besvarade enkäten vilket motsvarar en svarsfrekvens på 52 procent. I detta avsnitt presenteras reformen/förslaget i Tidöavtalet *(kursiv text)* följt av hur lärarna ställer sig till motsvarande påstående.

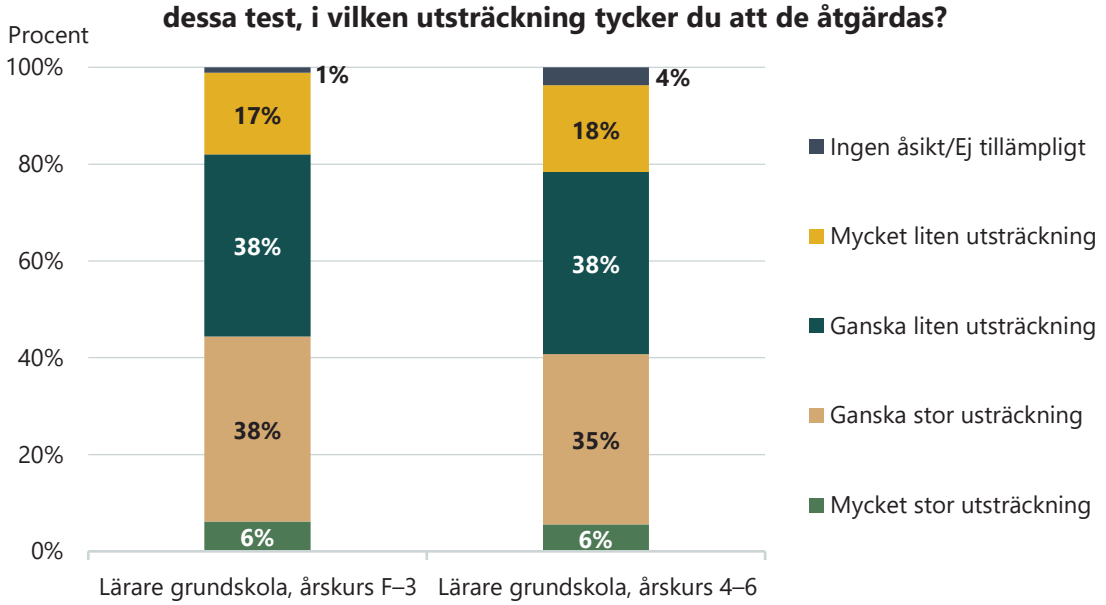
Reformer om kunskapsresultat

Förbättrad kunskapsuppföljning

Förslag i Tidöavtalet: *Tidiga kunskapskontroller och återkommande diagnostiska prov ska säkerställa att elever med behov av stödinsatser fångas upp i tid och att elevernas kunskapsutveckling systematiskt följs upp.*

Över nio av tio lärare i grundskolans årskurs F–6 svarar att de har genomför diagnostiska test på skolan. Dessa tester genomförs i samtliga årskurser, från F-klass upp till årskurs 6.

Diagram 1. De eventuella stödbehov som identifieras vid dessa test, i vilken utsträckning tycker du att de åtgärdas?

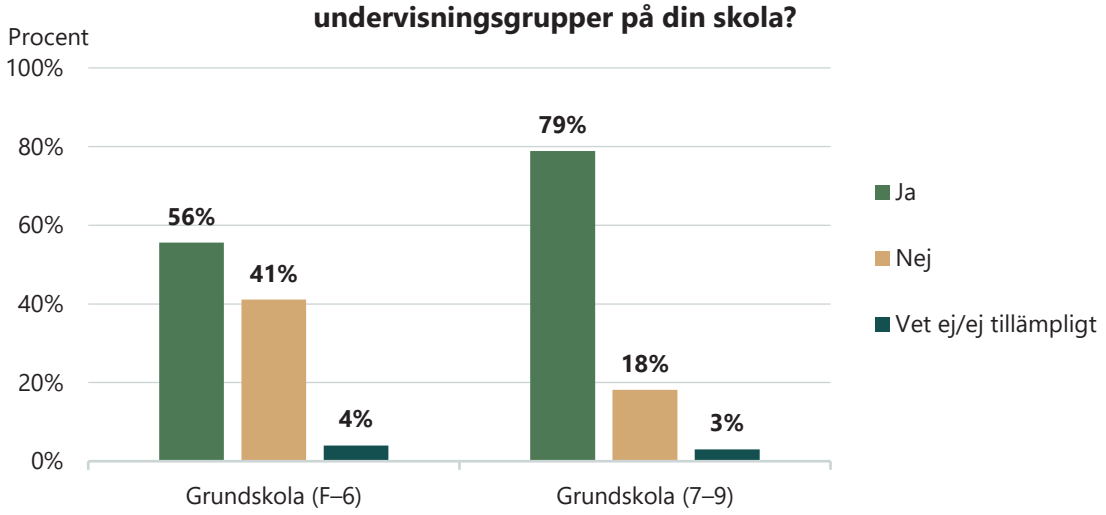

En försvinnande liten andel av lärarna i årskurs F–6 anser att de stödbehov som fångas upp vid de diagnostiska test som genomförs åtgärdas i mycket stor utsträckning. Över hälften av grundskollärarna anser att stödbehoven åtgärdas i liten/mycket liten utsträckning. Det betyder att fler diagnostiska test eller andra kunskapskontroller är verkningslösa om det inte samtidigt tillförs mer resurser och specialpedagogiskt stöd.

Fler speciallärare och fler elever i särskilda undervisningsgrupper

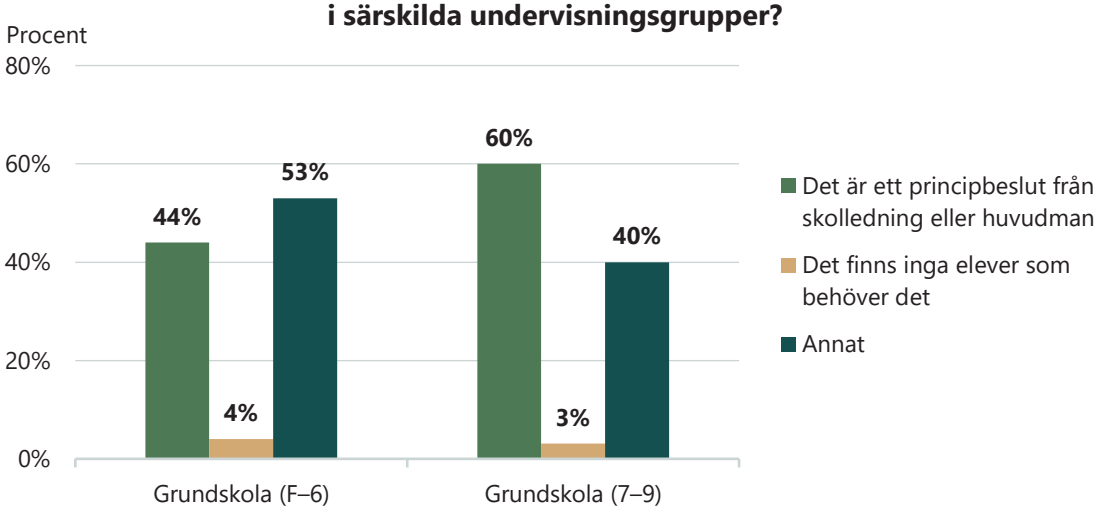
Förslag i Tidöavtalet: *Satsningar görs för att möjliggöra ytterligare speciallärare samt att fler elever ska kunna få undervisning i särskilda undervisningsgrupper i stället för i helklass. Ge rektor större flexibilitet och förutsättningar att utforma särskilda undervisningsgrupper.*

Diagram 2. Ges undervisning i särskilda undervisningsgrupper på din skola?

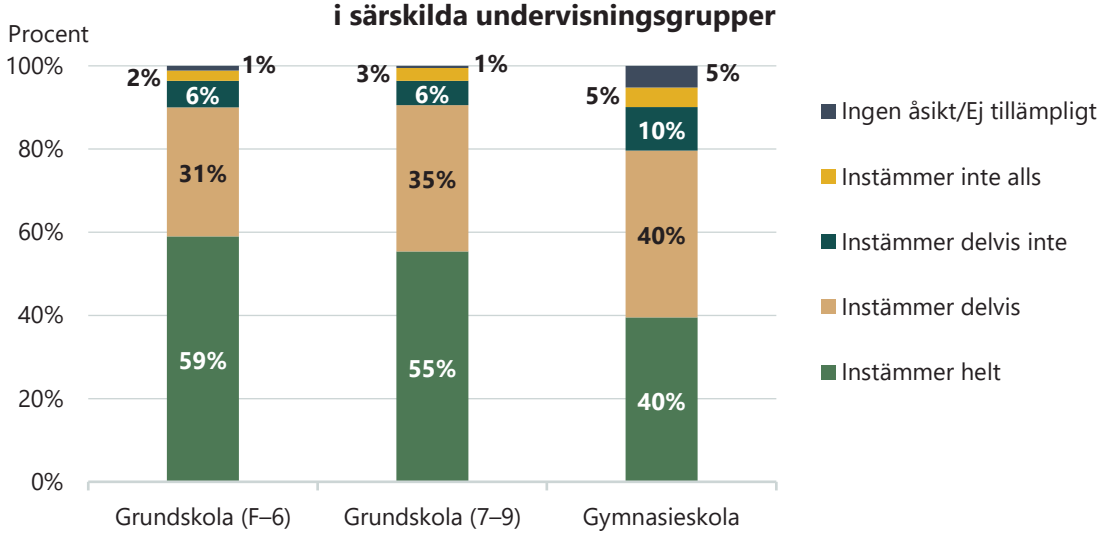
Undersökningen visar att i låg- och mellanstadiet uppger fyra av tio lärare att undervisning inte ges i särskilda undervisningsgrupper. I högstadiet är motsvarande andel lägre, två av tio. Lärare i högstadiet, lärare i praktiskt/estetiska ämnen och speciallärare svarar i störst utsträckning att de har särskilda undervisningsgrupper.

Diagram 3. Varför ges inte undervisning i särskilda undervisningsgrupper?

Av lärare i årskurs F–6 som inte har särskilda undervisningsgrupper uppger 45 procent att det är ett principbeslut från ledningen. En försvinnande liten andel svarar att det inte finns några elever i behov av det. Över hälften uppger annat skäl och lyfter orsaker som brist på lokaler, behörig personal och resurser. Samma orsaker till att särskilda undervisningsgrupper inte ges återkommer bland lärare i årskurs 7–9. I de öppna kommentarerna uttrycks att behoven finns men att det är brist på resurser (ekonomiska och personella) samt lokaler.

Diagram 4. Fler elever skulle behöva undervisning i särskilda undervisningsgrupper

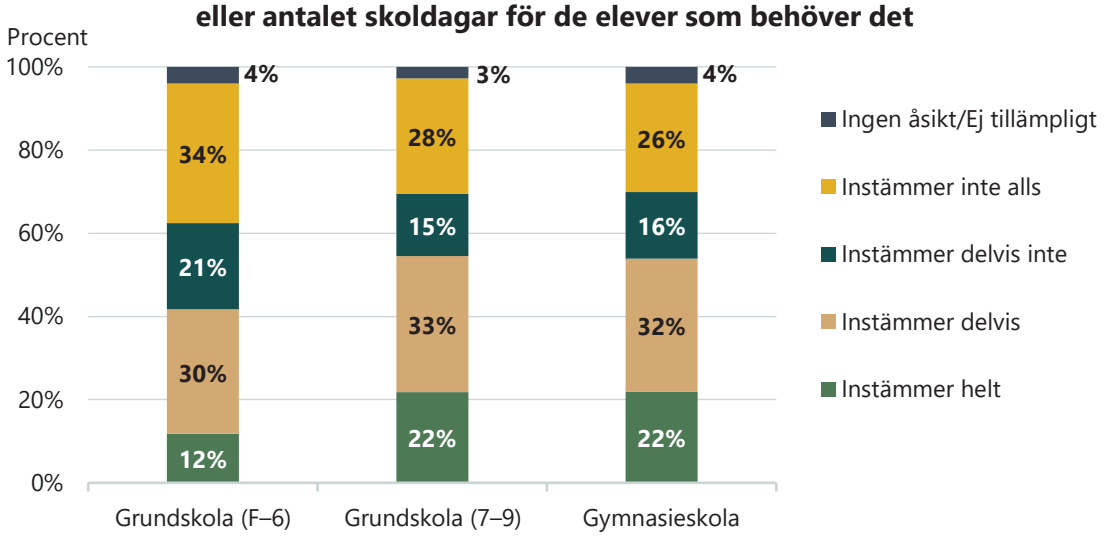

Vad tycker då lärarna – finns det behov av att kunna dela in elever i särskilda undervisningsgrupper i stället för helklasser? Frågan har ställts till samtliga lärare i undersökningen. I grundskolan instämmer nio av tio lärare helt eller delvis i att fler elever skulle behöva särskilda undervisningsgrupper. I gymnasieskolan är motsvarande andel åtta av tio. Oavsett om skolan erbjuder det idag eller inte kvarstår andelen som svarar att behoven finns.

Utökad studietid och lovskola samt obligatorisk läxhjälp för elever som behöver det

Förslag i Tidöavtalet: *Författningsändringar så att skolor kan fatta beslut om att i viss utsträckning utöka antalet undervisningstimmar eller antalet skoldagar för de elever som behöver det. Skolor ska ha behörighet att föreskriva extra studietid för de elever som behöver läxhjälp eller annat stöd med skolarbetet utanför ordinarie undervisningstid, inklusive lovskola. Lärarens behovsbedömning ska vägleda. Lovskola ska erbjudas i lägre årskurser än i dag, vilket förutsätter författningsändringar och statsbidrag*

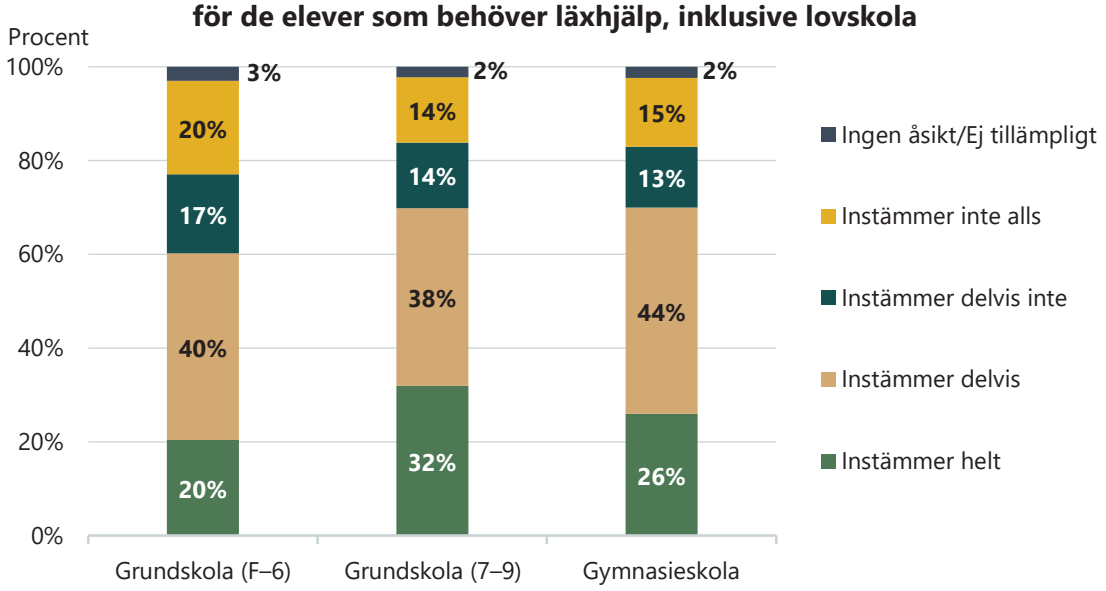
Diagram 5. Skolor ska kunna utöka antalet undervisningstimmar eller antalet skoldagar för de elever som behöver det

Åsikterna går isär när det gäller förslaget att utöka antalet undervisningstimmar eller skoldagar för elever som behöver det. Nästintill lika stor andel har svarat att de instämmer helt/delvis som de som svarat att de delvis inte/inte alls instämmer. Endast inom grundskolans årskurser F–6 anser en majoritet att skolorna inte ska utöka antalet undervisningstimmar.

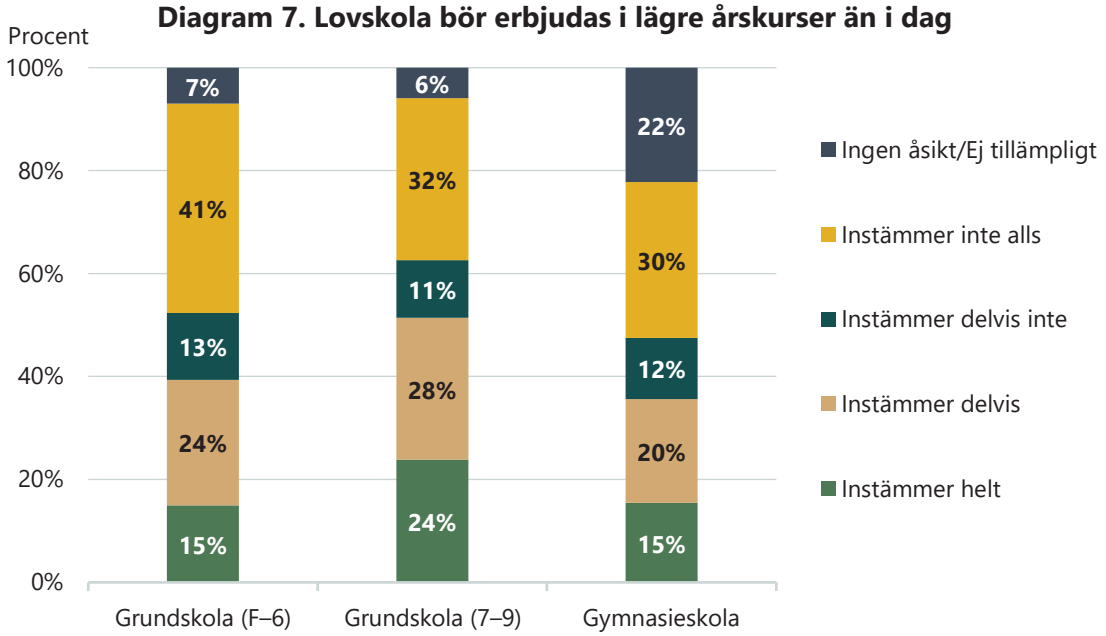
Fördelningen av svaren ser likartad ut för arbetsgivare inom kommunal respektiveprivat sektor. Det finns en tendens att yngre lärare är mer negativa till att utöka antalet undervisningstimmar och/eller skoldagar jämfört med deras äldre kolleger.

Diagram 6. Skolor ska kunna föreskriva extra studietid för de elever som behöver läxhjälp, inklusive lovskola

En majoritet av lärarna instämmer helt eller delvis i att skolor ska kunna föreskriva extra studietid för elever som har behov av läxhjälp eller lovskola. Sex av tio lärare i grundskolan håller med i detta påstående och sju av tio lärare i gymnasieskolan.

Diagram 7. Lovskola bör erbjudas i lägre årskurser än i dag

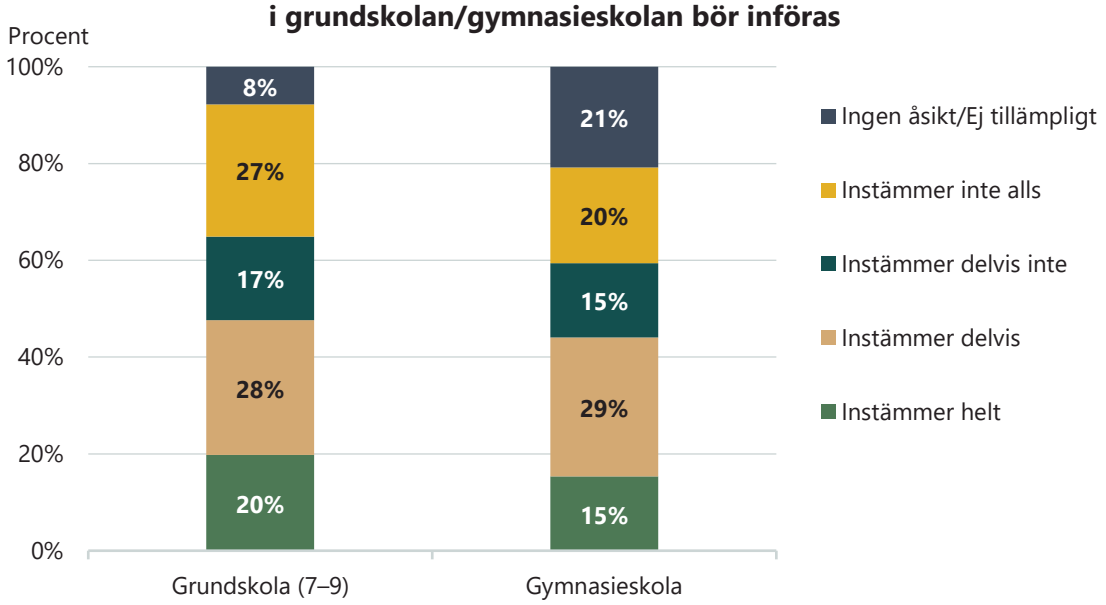
Mer än hälften av lärarna i grundskolans årskurs F–6 anser inte att lovskola ska erbjudas i lägre årskurser än vad som görs idag. Lärare i årskurs 7–9 är mer positiva, men samtidigt svarar tre av tio att de inte alls håller med. I gymnasieskolan är åsikterna mer blandade och närmare en fjärdedel har ingen åsikt i frågan.

De delade meningarna kring lovskola, extra studietid och utökad undervisningstid kan med stor sannolikhet förklaras av att lärare redan har en ansträngd arbetsbelastning och rätt förutsättningar saknas. Det finns inte tillräckliga resurser att möta elevernas behov. Att lärarna vill prioritera ordinarie undervisning före utökad lovskola bekräftas även i en tidigare undersökning. (Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, 2022). Samma undersökning visade att de lärare som arbetat i lovskola i hög grad inte har haft den arbetsuppgiften i sin tjänstefördelning, och därmed inte kunnat ha full kontroll över sin arbetsbelastning under läsåret.

Fler spetsklasser

Förslag i Tidöavtalet: *Förordningsändringar för att permanenta och utöka dagens försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i teoretiska ämnen i grundskolans högre årskurser samt på gymnasieskolan.*

Diagram 8. Fler spetsklasser i grundskolan/gymnasieskolan bör införas

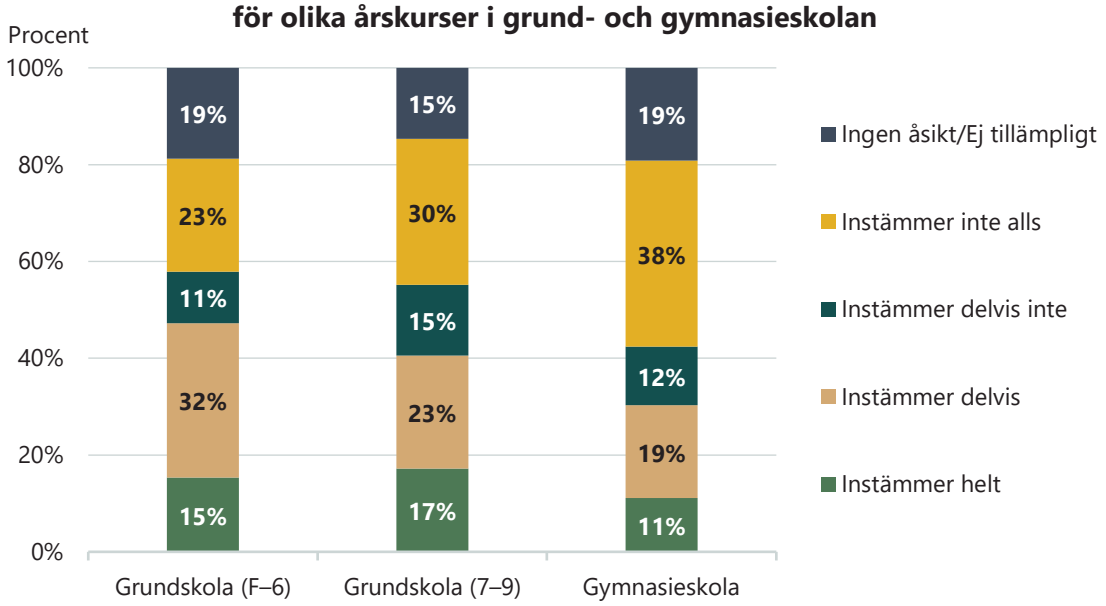

Även när det gäller införande av spetsklasser är åsikterna delade. Oavsett skolform är det ungefär lika stor andel som svarar att de instämmer som de som inte instämmer.

Läsning och läsförståelse av litterära texter ska få en större plats i skolan

Förslag i Tidöavtalet: *Alla elever ska få läsa både svenska och internationella skönlitterära klassiker. Ett uppdrag ges att föreslå ändringar av kursplanerna med syftet att låta läsning och läsförståelse av litterära texter få större plats i skolan samt att utveckla elevens läsförståelse. Som ett stöd i detta bör det tas fram läslistor med svenska och internationella skönlitterära verk anpassade för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet. Läslistorna ska tas fram av en fristående expertgrupp med såväl litterär som utbildningspedagogisk kompetens.*

Diagram 9. Det bör tas fram läslistor (litterär kanon) för olika årskurser i grund- och gymnasieskolan

I gymnasieskolan anser hälften av lärarna att det inte bör tas fram läslistor. Lärare i årskurs 7–9 är mer delade i frågan, medan lärare i årskurs F–6 är marginellt mer positivt inställda.

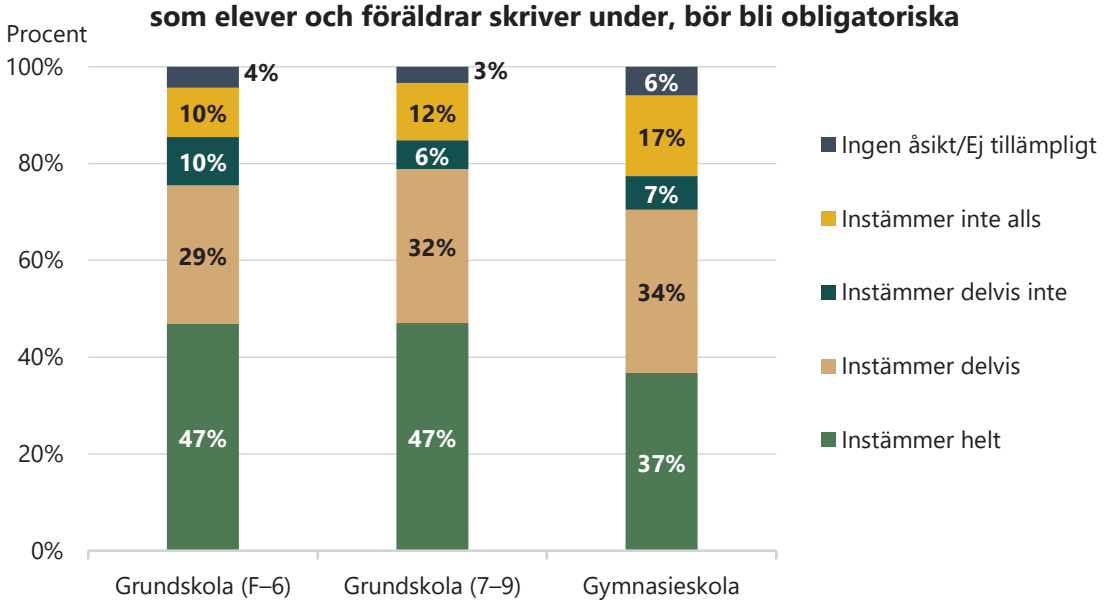
En undersökning om tillgången på läromedel (Läromedelsförfattarna, 2020) visar att endast en av tio lärare kan köpa de läromedel de behöver. En tänkbar förklaring till delade åsikterna till förslaget i Tidöavtalet kan därmed vara att lärarna är svältfödda på tillgången till läromedel av hög kvalitet. Tillgången till läromedel varierar dessutom stort mellan skolorna i landet.

Reformer om trygghet och studiero

Tydligare ordningsregler

Förslag i Tidöavtalet: *Inför förväntansdokument om skolans ordningsregler som elever och föräldrar förväntas skriva på. Ordningsreglerna ska innehålla en konsekvenstrappa som förklarar vad som händer vid regelövertramp och ordningsstörningar. Nolltolerans ska alltid råda mot alla former av mobbning och kränkningar, men också mot t.ex. klotter och skadegörelse. Skolors metoder mot mobbning ska vara evidensbaserade.*

Diagram 10. Förväntansdokument om skolans ordningsregler, som elever och föräldrar skriver under, bör bli obligatoriska

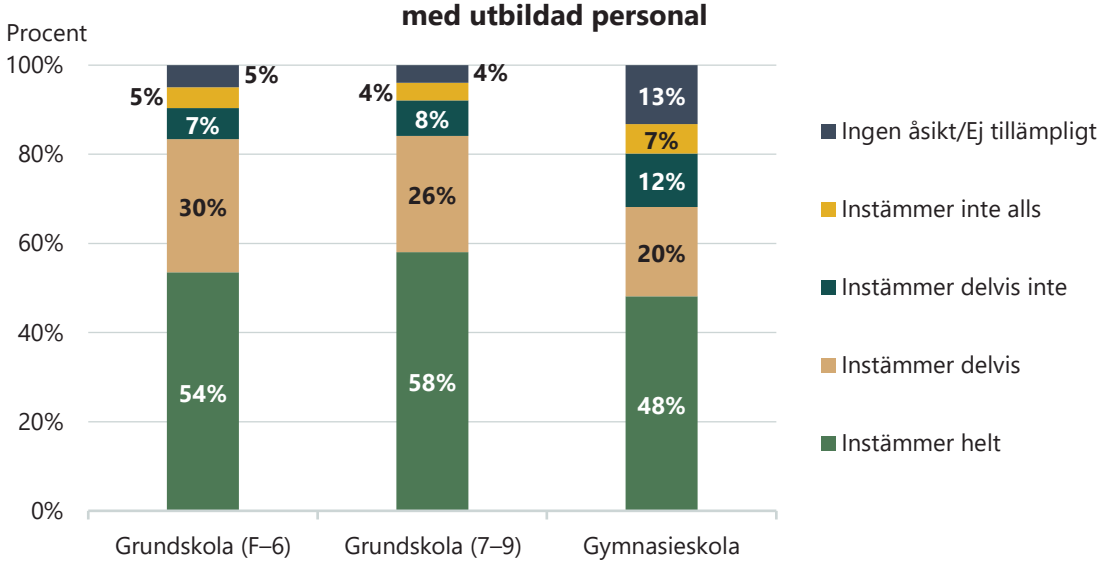

Närmare åtta av tio lärare i grundskolan instämmer helt eller delvis i att förväntansdokument om skolans ordningsregler bör bli obligatoriska. I gymnasieskolan uppgår andelen till cirka 70 procent. Sedan hösten 2022 har lärare fått större befogenheter att ingripa mot störande beteenden. Men lärarna vill att arbetet med studiero behöver vara mer förebyggande. Ett förväntansdokument gentemot vårdnadshavare kan vara en markering för ett sådant förebyggande arbete.

Tryggare skolmiljöer och ökade insatser till särskilt våldsamma elever

Förslag i Tidöavtalet: *Författningsändring för att tydliggöra principen att skolor ska vara stängda för obehöriga. För särskilt våldsamma elevers skolgång görs insatser för att underlätta fler särskilda jourskolor/akutskolor med utbildad personal. Myndighetsuppdrag ges att kartlägga förekomsten av brottslighet i skolmiljön. Översyn av sekretessreglerna görs för att möjliggöra informationsutbyte mellan skola, socialtjänst och polis i ärenden som gäller unga.*

Diagram 11. Särskilt våldsamma elever måste i större utsträckning kunna placeras på särskilda jourskolor/akutskolor med utbildad personal

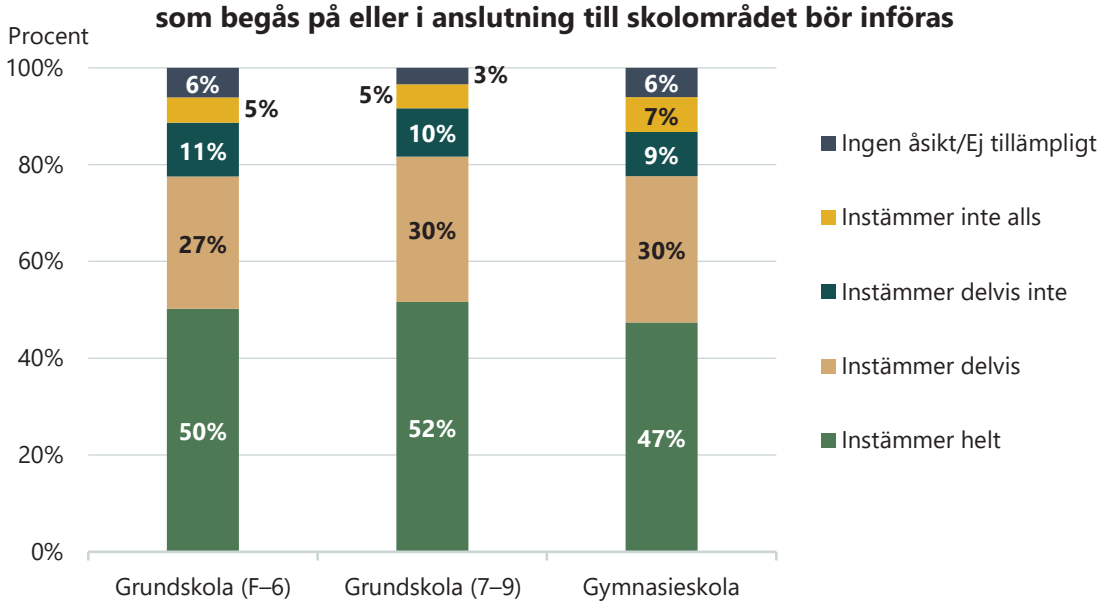

Över åtta av tio lärare i grundskolan anser att särskilt våldsamma elever i större utsträckning ska kunna placeras på jour-/akutskolor. I gymnasieskolan är andelen inte lika hög, närmare 70 procent.

Anmälningsplikt för brott

Förslag i Tidöavtalet: *En skyldighet ska införas för skolor att alltid anmäla brott som begås på eller i anslutning till skolområdet. Skolornas brottsförebyggande roll lagstadgas.*

Diagram 12. En skyldighet för skolor att alltid anmäla brott som begås på eller i anslutning till skolområdet bör införas

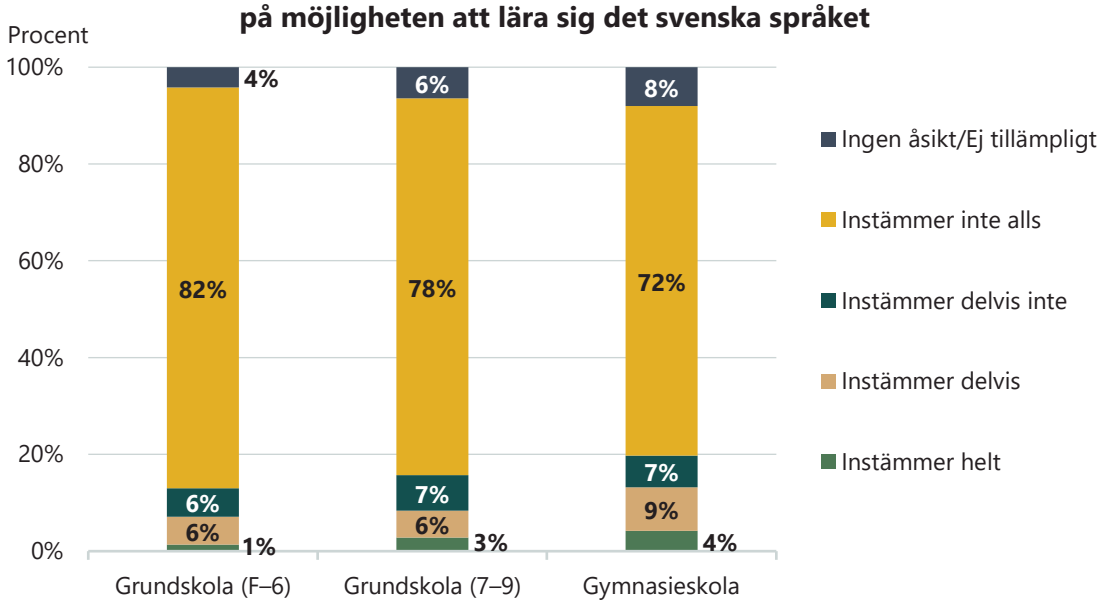
Åtta av tio lärare i både grundskolan och gymnasieskolan håller med om att skolan ska anmäla brott som begås på eller i anslutning till skolområdet.

Reformer om likvärdig skola med kvalitet i hela landet

Översyn av modersmålsundervisningen

Förslag i Tidöavtalet: *En utredning ska tillsättas med uppgift att se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte negativt ska påverka integration eller elevens kunskapsutveckling i svenska språket. De nationella minoritetsspråkens särställning i lagen ska beaktas.*

Diagram 13. Modersmålsundervisning har en negativ inverkan på möjligheten att lära sig det svenska språket

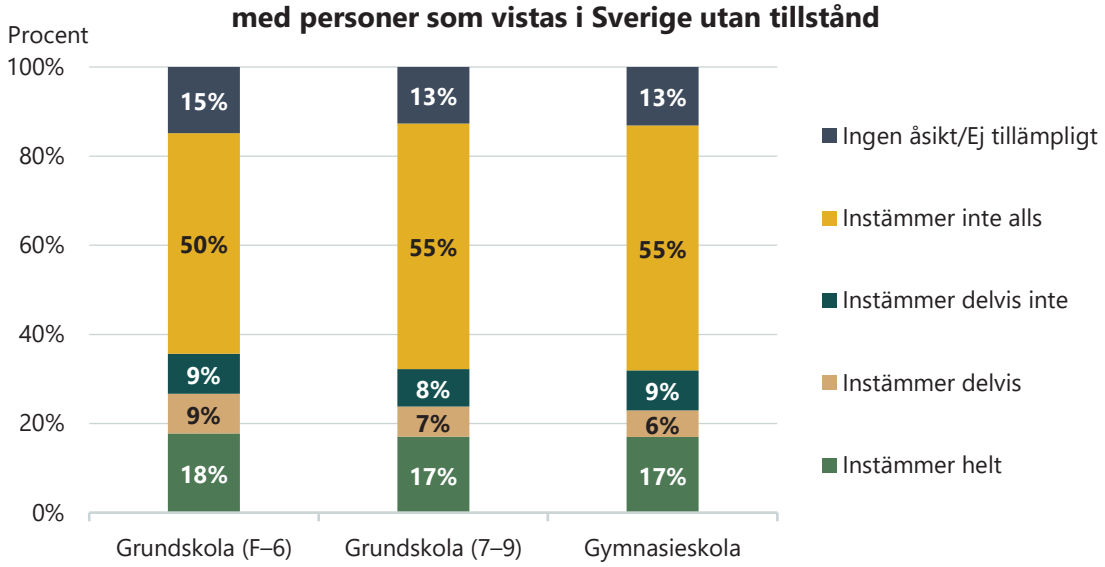
Det är tydligt att lärarna är överens om att modersmålsundervisning inte har en negativ inverkan på elevers möjlighet att lära sig det svenska språket. Närmare nio av tio i grundskolan håller inte med om påståendet och i gymnasieskolan är motsvarande andel åtta av tio.

Reformer inom migration och integration

Informationsplikt

Förslag i Tidöavtalet: *Lämna förslag till en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt mellan Polisen och myndigheter som kan antas komma i kontakt med personer som befinner sig illegalt i landet. Kommuner och myndigheter ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Det innebär att myndigheter som en person kan komma i kontakt med får ett ansvar för att säkerställa personens lagliga rätt att vistas i Sverige. Genom informationsplikten ska möjligheterna att leva i landet utan tillstånd försvåras. Det kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, till exempel i sjukvården. Undantag från informationsplikten behöver därför utredas närmare.*

Diagram 14. Skolor bör vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polismyndigheten när de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Cirka sex av tio lärare anser att skolorna inte ska vara skyldiga att informera Migrationsverket och Polisen om de kommer i kontakt med personer som vistas i Sverige utan tillstånd. Andelen som instämmer helt i påståendet är endast 17 procent, vilket visar att förslaget har mycket lite stöd i lärarkåren.

Metodbeskrivning

Denna undersökning är gjord inom ramen för Sveriges Lärares medlemspanel. Medlemspanelen skiljer sig från andra webbpaneler på flera viktiga sätt, vilket ökar kvaliteten på uppgifterna och deras representativitet. Utöver detta har ett tilläggsurval gjorts för att kunna göra mer djupgående analyser. Nedan ges först en generell beskrivning av medlemspanelen. Därefter redovisas specifika uppgifter för den här undersökningen.

Medlemspanelens urvalsram och representativitet

Sveriges Lärares medlemspanel skiljer sig från många andra webbpaneler på följande sätt.

För det första är medlemspanelen inte en så kallad självrekryterande panel. Till en självrekryterande panel anmäler individen att den vill delta i undersökningar. I en självrekryterande modell har inte alla personer i den egentliga urvalsramen (den population man vill beskriva med undersökningen) samma sannolikhet att kunna ingå i urvalet – det är ju bara de som sökt upp och hittat anmälningssidan till panelen som ingår i den slutliga panelen. Detta kan innebära att personer som aktivt söker sig till panelen har vissa egenskaper som de som inte söker sig till panelen saknar, vilket kan påverka undersökningsresultatens tillförlitlighet och representativitet.

Vid rekryteringen till Sveriges Lärares medlemspanel tillfrågas i stället samtliga medlemmar om de vill ställa upp. Det innebär att alla personer i urvalsramen (förbundets medlemmar) initialt har samma sannolikhet att ingå i panelen. Det finns fortfarande ett selektionsproblem även med detta rekryteringssätt, då olika personer kan vara olika benägna att tacka ja till inbjudan. Men det problemet fanns också med den historiskt vanliga enkäten via brev på posten: vissa är mer benägna än andra att svara. Rekryteringsförfarandet minskar skevheten som uppstår i en självrekryterande panel genom att alla individer i urvalsramen kontaktas med samma förfrågan.

För det andra har Sveriges Lärare, via sitt medlemsregister, full kunskap om hur medlemspanelens urvalsram ser ut, och mer detaljerade uppgifter än vad till exempel vissa undersökningsföretag med självrekryterade paneler kan ha. Uppgifterna kan dessutom kopplas samman med vissa offentliga uppgifter om skolor, lärare och elever i Skolverkets databaser. Detta innebär att Sveriges Lärare redan vid upprättandet av panelen kan avgöra hur representativ medlemspanelen är i förhållande till urvalsramen. Tillsammans med en analys av en specifik undersöknings svarsfrekvenser, kan vi dessutom avgöra hur representativa resultaten är. Vid behov kan också resultaten viktas.

För det tredje görs alltid obundna slumpmässiga urval inom medlemspanelen som ett led i att minska den eventuella effekten av selektionsproblemet som beskrivs ovan. Det vill säga, en individ som tackat ja till att delta i undersökningar kan aldrig veta – eller påverka – vilka undersökningar densamme inbjuds att delta i. [1]

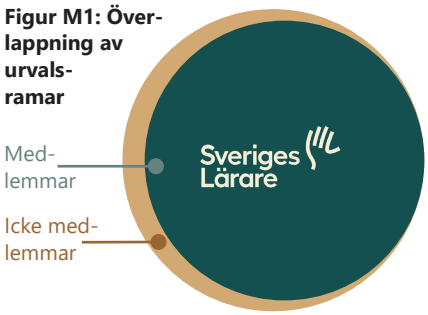
[1] Vidare läsning: Göritz, A. S. & Neumann, B. P. (2016). The longitudinal effects of incentives on response quantity in online panels. Translational Issues in Psychological Science, (2) s.163–173; Martinsson, J. & An-dreasson, M. (2013). Olika metoder – lika resultat? Göteborg: Göteborgs universitet; Wang, W. et al. (2014). Forecasting elections with non-representative polls. International Journal of Forecasting, (31) nr 3 s.980–991; Couper, M. P. (2011). The future of modes of data collection. Public Opinion Quarterly, (75) nr 5 s.889–908; Yeager, D. S. et al. (2011) Comparing the accuracy of rdd telephone surveys and internet sur-veys conducted with probability and non-probability samples. Public Opinion Quarterly, (75) nr 4 s.709–747.

Medlemspanelen och riksrepresentativitet

Medlemspanelens urvalsram är Sveriges Lärares medlemmar. I och med att alla Sveriges lärare och studie- och yrkesvägledare inte är medlemmar i Sveriges Lärare kan inte resultat av undersökningar gjorda i medlemspanelen per automatik generaliseras till hela landets lärarkår. Med detta sagt är det ändå viktigt att påpeka att en mycket stor andel av landets legitimerade och behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare är medlemmar i Sveriges Lärare.

Därför är överlappningen av de två urvalsramarna stor (se figur M1) samt att de liknar varandra i mycket stor utsträckning. Till exempel är mått som medelålder och andel individer i fristående skolor helt överensstämmande mellan de båda urvalsramarna.

Figur M1: Överlappning av urvalsramar

Urval och svarsfrekvens till denna undersökning

Målgruppen för den här undersökningen var lärare inom grundskolans årskurser F–9 samt gymnasielärare.

Det slutgiltiga nettourvalet och svarsfrekvensen framgår av tabell M2.

Tabell M2: urval och svarsfrekvens	**Antal**	**Andel**
Bruttourval	2 300	100%
Felaktiga kontaktuppgifter	10	0%
Ej i målgrupp	20	1%
Nettourval	2 270	100% (99%)
Antal svarande	1 190	
Därav ej fullföljda	48	
Svarsfrekvens beräknat på nettourval		**52%**

Datainsamling

Datainsamlingen genomfördes under perioden 27 mars–14 april 2023. Totalt skickades två påminnelser.

Referenser

Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet. (2022). *Lovskola löser inte skolans problem – En undersökning kring lärares erfarenheter av arbete med lovskola och extra studietid.* https://arkiv.lr.se/download/18.6fe88f4a18418cce2b6102eb/1669031768657/Lovskola_loser_inte_skolans_problem_202209_v7.pdf

Lärarnas Riksförbund (2021). *Lärare på bristningsgränsen - Lärarnas Riksförbunds arbetsmiljöundersökning 2021.* *https://arkiv.lr.se/download/18.1b0a473817d7a2e7132d8d2/1640185676201/Larare_pa_bristningsgransen_LRUND218_202112.pdf*

Läromedelsförfattarna. (2020) *Rätten till kunskap – en rapport om läromedelssituationen i Sverige.* https://www.laromedelsforfattarna.se/globalassets/dokument/paverkan-opion/laromedelsrapport.pdf

Samarbetspartierna; Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. (2022). *Tidöavtalet – Överenskommelse för Sverige,* https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf

SOU (2019:18). *För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.* Elanders Sverige AB, Stockholm 2019.

Svenska Dagbladet, debattartikel Saco (2023). *Att ange papperslösa strider mot yrkesetiken.* https://www.svd.se/a/8JX9jw/saco-att-ange-papperslosa-strider-mot-yrkesetiken

Sveriges lärare har det viktigaste samhällsuppdraget – att ge våra barn och elever en likvärdig utbildning av hög kvalitet. Och lärare ska ha bra löner och bra villkor. Som det största akademikerförbundet jobbar vi för att göra skillnad för Sveriges 300 000 lärare och studie- och yrkesvägledare. Vi är en kraft att räkna med på varje arbetsplats.

Sveriges Lärare

sverigeslarare.se/undersokningar — SVLU004 2023-06